

Sygn. akt I ACa 537/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Ożóg (spr.)

Sędziowie: SO del. Małgorzata Zwierzyńska

SA Zbigniew Merchel

Protokolant: Agata Karczewska

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2014 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w G.

przeciwko M. F. (1)

i M. F. (2)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 14 maja 2013 r. sygn. akt IX GC 100/13

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Gdańsku

do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwe podpisy.

I ACa 537/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 czerwca 2012 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku uchylił w całości nakaz zapłaty z dnia 17 sierpnia 2009 roku, oddalił powództwo i rozstrzygnął o kosztach procesu. Na skutek apelacji powoda od tego wyroku Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 28 grudnia 2012 roku uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za instancję odwoławczą. Sąd II instancji wskazał m.in. , że zebrany w toku postępowania materiał dowodowy nie stanowił wystarczającej podstawy do oceny, że nie doszło do skutecznego zawarcia umowy leasingu i w rezultacie trafny jest zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisu art. 709(1) k.c. Jednakże Sąd I instancji dzieląc zarzuty pozwanych o bezskuteczności zawartej umowy leasingowej nie ustosunkował się pozostałych argumentów podniesionych w zarzutach od nakazu zapłaty, potwierdzonych częściowo zeznaniami

świadków a dotyczących wad powstałych wskutek okoliczności za które finansujący ponosi odpowiedzialność (art. 709(8) k.c.), wezwania finansującego do usunięcia takiej wady i możliwości odstąpienia przez korzystającego od umowy wobec braku reakcji finansującego na wezwanie korzystającego do usunięcia wady. W tym zakresie Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy ponieważ nie ustosunkował się do pozostałych, merytorycznych zarzutów pozwanych bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna unicestwiająca roszczenie. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy powinien rozważyć i ocenić merytoryczne zarzuty pozwanych dotyczące wady przedmiotu umowy uniemożliwiającej korzystanie z tej rzeczy zgodnie z przeznaczeniem, braku reakcji finansującego na wezwanie korzystającego do usunięcia wady i możliwości odstąpienia przez pozwanych od umowy leasingu z powodu wady rzeczy za którą finansujący ponosi odpowiedzialność.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 14 maja 2013 roku uchylił w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w dniu 17 sierpnia 2009 roku, oddalił powództwo i rozstrzygnął o kosztach procesu. Oceniając dotychczas zebrany materiał dowodowy Sąd I instancji zważył, że z zeznań świadków J. K. (1), J. J. i M. S. wynika, że dostarczony przez pozwanego przedmiot leasingu – ciągnik siodłowy – posiadał wadę, która uniemożliwiała korzystanie z niego na warunkach objętych umową. Wada została spowodowana zamontowaniem na zlecenie powoda, bez wiedzy pozwanych i już po dokonaniu przez nich oględzin pojazdu immobilisera przez podmiot wskazany przez powoda. Powodowało to cykliczne unieruchamianie pojazdu a w konsekwencji spowodowało uszkodzenie komputera sterującego pracą pojazdu. Zamontowanie immobilisera, jak wynika z oświadczenia powoda spowodowane było wymogami stawianymi przez ubezpieczyciela. W konsekwencji – zważył dalej Sąd I instancji – zastosowanie znalazł art. 709 (17) k.c. w związku z art. 664 § 2 k.c. Niezasadne – zdaniem Sądu Okręgowego – było stanowisko powoda, iż wcześniej odstąpił on skutecznie od umowy leasingu pismem z dnia 28 grudnia 2008 roku z powodu niepłacenia przez pozwanych rat leasingowych. Jak wynika bowiem z dołączonego do zarzutów pisma pozwanych z dnia 24 października 2008 roku, którego otrzymania powód nie kwestionował, już w tym piśmie pozwani wezwali powoda do usunięcia wymienionej usterki. Żądanie takie miało oparcie w treści art. 709(8) § 1 k.c. a contrario, bowiem za usterkę tą odpowiedzialność ponosi powód, skoro zamontowanie immobilisera odbyło się na jego zlecenie. W konsekwencji pozwani, zgodnie z treścią art. 709(17) k.c. w związku z art. 664 § 2 k.c., mogli wezwać powoda do usunięcia tej wady w odpowiednim czasie, pod rygorem wypowiedzenia umowy leasingu bez zachowania terminu wypowiedzenia. Tak też pozwani uczynili w piśmie z dnia 24 października 2008 roku zakreślając dzień 15 grudnia 2008 roku jako ostateczny termin usunięcia wady. W ocenie Sądu Okręgowego termin ten był odpowiedni i w zupełności wystarczał na naprawę auta. Jednocześnie pozwani zastrzegli, iż w przypadku nieusunięcia wady w tym terminie odstępują od umowy. Oświadczenie o odstąpieniu od umowy zostało zatem złożone pod warunkiem zawieszającym w rozumieniu art. 89 k.c. W związku z tym należy uznać, iż z upływem 15 grudnia 2008 roku umowa leasingu uległa rozwiązaniu bez wypowiedzenia, zaś późniejsze złożenie przez powoda oświadczenia o wypowiedzeniu należy uznać za bezskuteczne, skoro umowa już nie wiązała stron.

Sąd I instancji zważył ponadto, że okoliczność skutecznego odstąpienia od umowy pozwani podnieśli w zarzutach od nakazu zapłaty. Nie ulega zatem wątpliwości, że zobowiązanie pozwanych do zapłaty należności dochodzonych w pozwie nie powstało, wobec czego zgodnie z deklaracją wekslową weksel nie powinien zostać wypełniony. W konsekwencji, w świetle art. 10 prawa wekslowego, nie można pozwany przypisać odpowiedzialności wekslowej.

W apelacji powód zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy a mianowicie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. przez wykroczenie poza granicę swobodnej oceny dowodów i dowolną ocenę zeznań świadków J. K. (1), J. J. oraz M. S. w zakresie wystąpienia i istnienia wady fizycznej w pojeździe będącym przedmiotem umowy leasingu, podczas, gdy zeznania tych świadków są wzajemnie wykluczające się, co doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego w sprawie ; naruszenie przepisu art. 232 k.p.c. przez przerzucenie ciężaru dowodu nie wystąpienia wady fizycznej na powoda, podczas, gdy bezpośrednie skutki prawne z ustalenia tej okoliczności wywodzili pozwani i to oni winni wykazać wystąpienie wady fizycznej ; naruszenie przepisu art. 232 k.p.c. przez nie dopuszczenie z urzędu dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia, czy montaż urządzenia typu immobiliser przed wydaniem pojazdu pozwany mógł spowodować wystąpienie usterek na które powoływali

się pozwani i w efekcie wadę fizyczną w pojeździe ; naruszenie przepisów art. 709(17) k.c. w związku z art. 664 § 2 k.c. przez błędną wykładnię wymienionych przepisów i przyjęcie, że samo zawiadomienie powoda o wystąpieniu wady fizycznej w pojeździe nie poparte opinią eksperta bądź dostarczeniem pojazdu w celu umożliwienia jego zbadania, wystarcza do uznania, że pozwani dochowali należytej staranności w wykazaniu wady fizycznej a jeżeli pozwani od umowy odstąpili, to powódce należy się wynagrodzenie za czas od zawarcia umowy do jej rozwiązania ponieważ wypowiedzenie umowy powoduje jedynie skutki ex nunc ; naruszenie przepisu art. 10 ustawy prawo wekslowe poprzez uznanie, że w niniejszej sprawie weksel in blanco stanowiący wraz z deklaracją wekslową podstawę roszczenia powoda został wypełniony nieprawidłowo, podczas, gdy w związku z prawidłowym wypowiedzeniem umowy przez powoda, zaistniały przesłanki określone w deklaracji wekslowej do wypełnienia weksla in blanco. Wskazując na przytoczone podstawy apelacji powódka wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku przez utrzymanie w mocy w całości nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym dnia 17 sierpnia 2009 roku, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu za instancję odwoławczą.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja powódki zasługuje na uwzględnienie. Trafny jest bowiem zarzut uchybień procesowych, które miały wpływ na wynik sprawy wskutek naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i oparcie ustalenia o wystąpieniu wady fizycznej w pojeździe będącym przedmiotem umowy na sprzecznych i wzajemnie wykluczających się zeznaniach świadków. Z zeznań świadka J. J. (k- 299-300), który towarzyszył pozwanemu podczas odbioru pojazdu i podczas podróży z miejsca odbioru do miejsca zamieszkania pozwanego wynika, że pojazd zatrzymywał się co 10 km. Początkowo pozwany przypuszczał, że przyczyną unieruchomienia pojazdu jest brak paliwa ale po uzupełnieniu paliwa pojazd nadal się zatrzymywał. Ostatecznie pojazd zatrzymał się na poboczu w T. i dopiero wówczas pozwany dowiedział się od właściciela komisju, że w pojeździe został zamontowany alarm i trzeba go zdemontować. Następnego dnia po zdemontowaniu immobilizera samochód ruszył ale później ponownie się zatrzymał i ostatecznie został sholowany. Natomiast z zeznań świadka J. K. (1) (k- 334-335) wynikało, że w dacie odbioru pojazdu działał on bez zarzutu, awaria nastąpiła po przejechaniu ok. 70 km i wtedy świadek dowiedział się o problemach technicznych. Wysłał do pozwanego swojego serwisanta i usterka w ciągniku została usunięta. Według zeznań tego świadka przyczyną awarii była blokada zapłonu przez immobiliser zamontowany przez firmę wskazaną przez powódkę. Z kolei świadek M. S. nie towarzyszył pozwanemu podczas odbioru pojazdu i podróży z miejsca odbioru do miejsca zamieszkania pozwanego. Zamieszkiwał w domu w którym mieszkał także pozwany , widział ciągnik siodłowy V. i potwierdził, że pozwany miał problemy z jego uruchomieniem. Zapoznał się z relacjami pozwanego i ustalił, że przyczyną niesprawności pojazdu był niefachowy sposób zamontowania immobilisera w pojeździe, co spowodowało uszkodzenie komputera pokładowego. Koszt wymiany komputera pokładowego według tego świadka wyniósłby od 6 do 10 tysięcy złotych. Świadek ukończył studia o kierunku – mechanika i budowa maszyn o specjalizacji eksploatacja i rzeczoznawstwo samochodowe, oraz studia podyplomowe w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego i rzeczoznawstwa samochodowego (k- 300).

Przytoczone zeznania świadków nie dają podstawy do jednoznacznych ustaleń co do okoliczności ujawnienia awarii w pojeździe będącym przedmiotem umowy. Z zeznań świadka J. K. (1) wynikało, że pojazd wyjechał bez przeszkód z miejsca odbioru i zatrzymał się po przejechaniu ok. 70 km. Wówczas świadek ten wskutek interwencji pozwanego wysłał serwisanta, który usunął awarię a jej przyczyną był immobiliser zamontowany przez firmę wskazaną przez powódkę. Z kolei z zeznań świadka J. J. wynikało, że pojazd nie mógł zostać uruchomiony już w miejscu odbioru, zatrzymywał się co 10 km, po ośmiu godzinach zatrzymał się na poboczu i dopiero następnego dnia po zdemontowaniu immobilisera ruszył w dalszą podróż jednakże nie dojechał do celu podróży i był holowany przez inny ciągnik. Zeznania świadka M. S. dotyczą w istocie przyczyn awarii a nie okoliczności jej ujawnienia a z uwagi na charakter dowodu z zeznań świadków nie mogą prowadzić do ostatecznego wyjaśnienia, czy przyczyną awarii był niewłaściwie zamontowany immobiliser, czy też uszkodzenie komputera pokładowego w następstwie niewłaściwie zamontowanego immobilisera.

W judykaturze można uznać za utrwalony pogląd według którego dowód z opinii biegłego ze względu na składnik w postaci wiadomości specjalnych jest dowodem tego rodzaju, że nie może być zastąpiony inną czynnością

dowodową np. przesłuchaniem świadka. Jeżeli zatem sąd może otrzymać wiadomości specjalne wyłącznie na skutek skorzystania z pomocy biegłego powinien przeprowadzić ten dowód na podstawie przepisu art. 232 zd.2 k.p.c. Przed przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłego Sąd I instancji powinien zobowiązać pozwanych do przedłożenia dodatkowych wniosków dowodowych na okoliczność ujawnionej awarii w pojeździe będącym przedmiotem umowy i w drodze uzupełniającego przesłuchania dotychczas przesłuchanych świadków (ewentualnie konfrontacji świadków J J. i J. K.) oraz przesłuchania stron ustalić rzeczywisty przebieg faktów towarzyszących ujawnieniu się awarii w samochodzie powoda. Dopiero prawidłowo ustalony stan faktyczny mógłby doprowadzić do oceny, na podstawie opinii biegłego przyczyny awarii w pojeździe leasingowanym , jej charakteru , kosztów usunięcia i wpływu na bieżącą eksploatację ciągnika. W tym zakresie Sąd I instancji nie prowadził dotychczas postępowania dowodowego a prowadzenie tych dowodów wyłącznie przed Sądem Apelacyjnym pozbawiłoby obie strony jednej instancji sądowej pozostając w sprzeczności z konstytucyjnym uprawnieniem do rozpoznania sprawy przed sądem przynajmniej w dwóch instancjach.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności Sąd Apelacyjny, na podstawie przepisów art. 386 § 4 k.p.c. i 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.